

“HERETICUS”

Časopis za preispitivanje prošlosti

Beograd, Braće Nedić 29; тел: 011/24-222-98, тел/факс: 011/344-99-27; e-mail: office@dosiie.rs:

Redakcija
Broj: službeno
20. maj 2019.
B e o g r a d

TEMATSKI BROJ ČASOPISA „HERETICUS“

**„30 GODINA OD PADA BERLINSKOG ZIDA
I OBNOVA PARLAMENTARIZMA U SRBIJI“**

Poštovana kolegice,
Poštovani kolega,

Obaveštavamo Vas da će časopis „Hereticus“ u 2019. godini jedan broj posvetiti temi: „30 GODINA OD PADA BERLINSKOG ZIDA I OBNOVA PARLAMENTARIZMA U SRBIJI“

Cilj je da se na sistematski i multidisciplinarni način osvetle promene nastale nakon pada Berlinskog zida, da se kritički preispitaju putevi i stranputice globalizacije i postukmujističke tranzicije. Kao i prethodnih godina, to bi rezultiralo objavljivanjem jednog broja časopisa o ovoj temi, koja bi upoznala stručnu i širu javnost o rezultatima istraživanja ove teme od strane naših i stranih autora.

Dve stotine godina nakon Francuske revolucije srušio se preko noći evropski realsocijalizam, a „socijalizam kao svetski proces“ netragom je nestao. U noći između 9. i 10. novembra 1989. godine srušen je Berlinski zid, taj zastrašujući simbol bipolarnog sveta, ideološke isključivosti i netrpeljivosti. Njegovo uklanjanje je oslobodilo veliki revolucionarni talas koji je zapljusnuo Centralno-Istočnu Evropu. Činilo se da je to isti onaj revolucionarni talas koji je 1789. krenuo iz Francuske i koji je dva veka kasnije najzad doplovio do srednjoevropskog Istoka, donoseći velike nade i očekivanja. Očekivalo se, pre svega, da će on dokrajčiti dvovekovni proces osvajanja slobode i demokratije započet u vreme velikih građanskih revolucija. Taj proces, čiju je okosnicu činila modernizacija i demokratizacija, odvijao se kroz stalnu borbu između demokratskih snaga koje su težile obezbeđenju prava pojedinca i autoritarnih i totalitarnih koje su težile da čoveka pojedinca podrede diktatorima i apstraktnim kolektivitetima (državi, klasi, partiji, naciji). Reč je o procesu demokratske konstitucije društva koji je u socijalističkim zemljama zaustavljen negde u punom zamahu, a negde na samom početku i decenijama je bio zaleđen ili upregnut u „jaram nezrelosti“ (Kant) patrijarhalno strukturisane zajednice. Slomom realnog socijalizma, kao posle procesa hibernacije, procesi konstituisanja moderne demokratske zajednice oživleli su i nastavili da žive tamo gde su nasilno prekinuti. Pri tome oslobođanje od „jaram nezrelosti“ i stega tradicionalnog, premodernog društva, tek je na početku. To „oslobođanje istorije“ i „povratak u (modernu) istoriju“ dobilo je sve više oblike „osvete istorije“ jer, izgleda, da ne može izbeći onaj isti put kojim je Zapad davno prošao, put etničko-verskih i građanskih ratova. Iz tih razloga veoma brzo je postalo očigledno da je prelaz iz realsocijalističkog modela političkog sistema u građansko-demokratski, protivrečan proces i da je neizvesno da li će emancipatorske snage jednog novog načina života uspeti da taj proces materijalizuju kao moderno demokratsko društvo.

Tri decenije nakon pada Berlinskog zida 1989. godine i početnih skromnih rezultata postkomunističkog neimarstva, danas ubrzano sazreva uverenje da je dramatičan slom realnog socijalizma – bio slom starog režima, ali ne i starog društva, koje se političkim dekretom ne može promeniti i pretvoriti u civilno društvo. Zahvaljujući toj samosvesti, očigledno je da je postkomunistički hod ka modernom demokratskom društvu težak i mukotrpan. Novovekovna politička istorija upozorava da taj put vodi kroz lavirinte tradicionalno-patrijarhalne zajednice, stranputice socijalno-klasnih i političkih konflikata te ponore građanskih i etničko-verskih ratova. To je ista trasa kakvom je prošla većina zapadnoevropskih zemalja u izgradnji modernog društva garantovane slobode i stabilne demokratije, koje počiva na univerzalizmu ljudskih prava, ograničenju vlasti i civilnom društvu. Polazući temelje modernog društva, postkomunizam je posle dugotrajne blokade socijalnog učenja ponovo prinuđen da se vrati svojim neapsolviranim zadacima moderne političke istorije – sricanju prvih i najtežih lekcija političke demokratije.

Kada je reč o Srbiji, ona se prvo krajem osamdesetih godina XX veka suočila istovremeno sa krizom identiteta i krizom legitimiteta. Tadašnja politička elita jasno se odlučila za odricanje od identiteta, a za odlaganje pitanja o svom legitimitetu. To je, pak, imalo za posledicu odlaganje liberalnodemokratske konstitucije društva u daleku budućnost. Time je u principu osporen svaki pokušaj institucionalne stabilizacije i konsolidacije demokratije, koja zapravo jedina može marginalizovati autoritarizam i populizam. Stoga su politički režimi koji su se smenjivali od 1990. godine do danas (od nacionalpopulizma i plebiscitarnog cezarizma, do dinasteje i klijentelizma), umesto istorijskog diskontinuiteta, praktikovali kontinuitet i tzv. retrogradnu stagnaciju. U realnosti je u kontinuitetu postojao politički sistem u kojem su faktički negirana osnovna načela liberalnodemokratskog poretka. Nakon tri decenije tegobne tranzicije Srbija još nije apsolvirala pomenute lekcije moderne političke istorije: građansko društvo, građanin i preduzetnik, pravna država i vladavina prava, podela vlasti, politički pluralizam, javnost i sloboda informisanja, participativnodemokratski tip kulture, civilno društvo.

Imajući u vidu sve navedeno, očigledno je da bi tema „30 godina od pada Berlinskog zida i obnova parlamentarizma u Srbiji“, kao jedno *par excellence* strateško međunarodno, evropsko i nacionalno pitanje, bila izuzetno zanimljiva kao noseća tema za jedan od brojeva časopisa posvećenom strateškim pitanjima Srbije.

Ceneći Vaš stručni doprinos i zanimanje za ovu temu molimo Vas da učestvujete u pripremi ovog temata i da nam najkasnije do 15. septembra 2019. godine dostavite Vaš prilog.

Za bliža obaveštenja možete se obratiti prof. dr Jovici Trkulji, tel. 00381-641458788, trkulja@ius.bg.ac.rs

U nadi da će naša saradnja biti uspešna, najsrdačnije Vas pozdravljamo.

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
ČASOPISA „HERETICUS“

prof. dr Jovica Trkulja